

Myndigheternas arbete med undervattensbuller

Nuvarande arbete, möjligheter och behov av stöd

Syfte med dokumentet

Syftet med dokumentet är att ge en översikt över svenska myndigheters arbete med undervattensbuller. Det beskriver respektive myndighets nuvarande ansvar och aktiviteter samt identifierar möjliga framtida åtgärder för att hantera frågan. Dokumentet belyser även behov av stöd, exempelvis i form av ökad kunskap, utvecklade metoder och vägledning.

Listade myndigheter

- Transportstyrelsen
- Havs- och vattenmyndigheten
- Sjöfartsverket
- Trafikverket
- Naturvårdsverket
- Länsstyrelserna

Transportstyrelsens arbete med undervattensbuller

Information inför seminarium 2026

Vad gör Transportstyrelsen?

- Representerar Sverige i IMO genom deltagande i IMO:s huvudkommitté MEPC (Marine Environment Protection Committee) och underkommittén SDC (Sub-Committee on Ship Design and Construction) samt i kommittéer/arbetsgrupper för regionala havsmiljökonventionen Helcom och Ospar.
- Samarbetar/koordinerar med Havs- och vattenmyndigheten gällande arbete inom internationella forum, som OSPAR, Åtgärdsprogram för havsmiljön (ÅPH), och ekonomiska medel för forskning, som t.ex. Helcom Pressure.
- Bevakar forskning på området och deltar i referensgrupper för olika forskningsprojekt.
- Har tagit fram en inriktning för hållbart båtliv, där undervattensbuller ingår.
- Tar emot och hanterar remisser om förslag på föreskrifter från länsstyrelserna enligt sjötrafikförordning (1986:300), i frågor som rör fartbegränsning, förbud mot ankring eller begränsning i rätten att utnyttja vattenområde för båttävling, vattenskidåkning, dykning eller liknande sporter i Sveriges sjöterritorium.

Vad skulle Transportstyrelsen kunna göra?

- Verka för att inrätta skyddsområden i IMO som särskilt känsligt havsområde (PSSA), med därtill hörande Associated Protective Measures (APM), med därtill kopplade skyddsåtgärder, där hänsyn tas till havsrättskonventionen (UNCLOS).
- Om tydligare konsekvensutredningar biläggs vid remiss av förslag på föreskrifter från länsstyrelsen enligt sjötrafikförordning (1986:300) så skulle Transportstyrelsen i högre grad kunna beakta både miljöperspektivet, sjösäkerhet och tillgänglighet.
- I samverkan med båtlivsorganisationer och båtbranschen, arbeta för att öka medvetenheten om undervattensbuller och dess påverkan, särskilt riktat till fritidsbåtsägare.

Vilket stöd behöver Transportstyrelsen? (info/metoder etc.)

- Fortsatta instruktioner från Regeringskansliet med tydlighet när det gäller avvägning mellan det transportpolitiska målen om tillgänglighet och miljö.
- Om det kan visas att havsområden har skyddsbehov skulle Sverige genom Transportstyrelsen kunna verka för att införa "areas to be avoided" i IMO. *Om detta skulle lyckas* (kräver global överenskommelse) borde dessa eventuella områden synliggöras och kommuniceras på lämpligt sätt för sjöfarten och fritidsbåtsägare.
- Att förslag om föreskrifter från länsstyrelsen, enligt sjötrafikförordning (1986:300) om t.ex. fartbegränsning, även innehåller en tydligare konsekvensutredning med beskrivning av hur miljö, säkerhet och tillgänglighet påverkas.

Havs- och vattenmyndigheten och undervattensbuller

Havs
och Vatten
myndigheten

Lars Åkesson, Havsmiljöenheten

Vad gör Havs- och vattenmyndigheten?

- Havsmiljödirektivet ställer kravet att Sverige hanterar undervattensbuller
- Temapområde 11 "Tillförsel av energi, inbegripet undervattensbuller, ligger på nivåer som inte påverkar den marina miljön på ett negativt sätt" - grunden till Svenskt arbete i frågan
- Hav är ansvarig myndighet för genomförandet av havsmiljödirektivet
- Ska ta fram och genomföra alla delar som krävs enligt direktivet, inklusive kommissionsbeslutet om god miljöstatus, och har föreskriftsrätt
- Föreskrifter, miljöövervakning och åtgärdsprogram tas fram med stöd av miljöbalken och havsmiljöförordningen
- Bedömningar av miljötillstånd och miljökvalitets-normer med indikatorer görs med stöd av HaV:s föreskrift (HVMFS 2012:18)
- Alla delmoment rapporteras till EU-kommissionen som granskar och ger rekommendationer
- HaV deltar även i regionala havskonventionerna Helcom och Ospar samt relevanta EU – grupper.
- Finansierar olika samarbeten som bidrar till åtgärdsarbetet med de anslag Hav ansvarar för.

Vad skulle Havs- och vattenmyndigheten kunna göra?

- Havs roll utgår från regleringsbrev och myndighetens huvudsakliga verktyg är åtgärdsprogrammet
- Relevanta åtgärdsförslag för att ge effekt är:

- 1) Begränsa negativa effekter på marina organismer till följd av undervattensbuller från fritidsbåtar
- 2) Begränsa negativa effekter på marina organismer till följd av undervattensbuller från sjöfart

Vilket stöd behöver Havs- och vattenmyndigheten? (info/metoder etc)

- Fortsatt samarbete med myndigheter och intressenter i åtgärdsarbetet, både nationellt och internationellt (Transportstyrelsen, Länsstyrelser, IMO, EU, Helcom, Ospar, NGOs, m.fl.)
- Inspel till, och genomförande av reviderat åtgärdsprogram

The background image is a composite of two scenes. The upper portion shows a dark blue ship with a yellow crane on the horizon of a deep blue sea under a cloudy sky. The lower portion shows a rocky shoreline with grey stones and patches of purple heather.

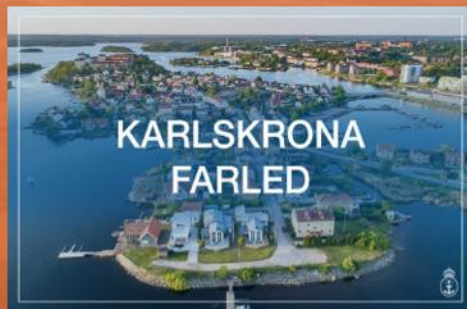
Sjöfartsverkets arbete med undervattensbuller

Information inför seminarium 2026

Vad gör Sjöfartsverket?

- Hanterar undervattensbuller som en del i den miljöutredning som görs inför tillståndsansökan för farledsprojekt.
 - Bullerkartläggning
 - Skyddsåtgärder
- Bevakar forskning på området och deltar i referensgrupp för ett forskningsprojekt.

Pågående farledsprojekt

Vad skulle Sjöfartsverket kunna göra?

Frågan om undervattensbuller är relevant inom flera delar av Sjöfartsverket uppdrag. Dels i vår egen operativa verksamhet vid till exempel isbrytning, åtgärder i farleder och hastigheter för våra fartyg. Sen är frågan relevant i vårt arbete med nybyggnad och underhåll av våra farleder och vid planering av farledssträckning. Vidare kan myndigheten jobba med undervattensbuller i sitt uppdrag att minimera sjöfartens miljöpåverkan.

Sjöfartsverket har inte i nuläget utrett hur och med vilken ambition myndigheten kan jobba med frågan om undervattensbuller inom sin verksamhet.

Vilket stöd behöver Sjöfartsverket?

- Fortsatt forskning inom området, till exempel påverkan på artgrupper, hur olika åtgärder fungerar för att minska buller.
- Riktlinjer/vägledning för möjligheter till att minska undervattensbuller.

SJÖFARTSVERKET

Trafikverkets arbete med undervattensbuller

Information inför seminarium 2026

Vad gör Trafikverket?

- Har forskningsmedel i den så kallade sjöfartsportföljen, som kan användas till kunskapsuppbyggnad om undervattensbuller. Forskningen kan innefatta både operativa åtgärder och tekniska åtgärder, främst på fartyg.
- Arbetar med isbrytare, bland annat konsekvenser av eventuellt ändrade rutter för dessa på grund av havsbaserad vindkraft. Ändrade rutter kan komma att påverka undervattensbullret.

Vad skulle Trafikverket kunna göra?

- Ställa bullerkrav i samband med upphandling av olönsam trafik (tex Gotlandsbolaget).
- Bedöma undervattensbuller från farleder i nationell infrastrukturplan. Idag bedöms kapacitet, säkerhet och tillgänglighet i planen som tas fram var tolfte år och revideras var fjärde år. Men bedömning av miljö inklusive undervattensbuller skulle kunna läggas till.
- Eventuellt koppla undervattensbuller till riksintresseprecisering

Vilket stöd behöver Trafikverket? (info/metoder etc.)

- Mer kunskap om utbredning av undervattensbuller.
- Mer kunskap om hur bullerkrav på fartyg lämpligen kan utformas

Naturvårdsverkets arbete med undervattensbuller

Information inför seminarium 2026

Vad gör Naturvårdsverket?

- Omvärldsbevakning
- Forskningsfinansiering
- Deltar i nationell koordinering mellan myndigheter i frågan vid behov
- Ge expertstöd till HaV i Helcom/Ospar-arbete
- Ansvarar för den myndighetsgemensamma nationella bullersamordningen som primärt handlar om annat buller, men info om UV-buller tas upp och delges de medverkande. Har rollen att stödja andra myndigheter i frågor om buller.
- Vägledning kring frågor som är relaterade till buller.
- Medverkar i bullerarbetet inom Europeiska miljöbyrån, EEA. EEA har angivit att undervattensbuller har en betydande risk för marina livsmiljöer i sin senaste rapport "Noise in Europe 2025".
- (Framtagning av underlag för exempelvis reglering, t ex pålning och andra arbeten under vatten samt medverkar i kunskapsuppbyggnad om bl a vindkraft i marina miljöer)

Vad gör inte Naturvårdsverket?

När HaV bildades så formulerades att strandlinjen ska utgöra principen för ansvaret mellan myndigheterna. Beslutet om buller formulerades så här:

Havs- och vattenmyndigheten övertar Naturvårdsverkets och Fiskeriverkets roll vad gäller vägledning och samråd i frågor som rör buller, föroreningar och andra störningar i havs- och vattenmiljön. Naturvårdsverket har fortsatt nationellt samordningsansvar för myndigheternas arbete med omgivningsbuller.

Naturvårdsverket har alltså inte ansvar för exempelvis reglering, tillsyn, miljöövervakning inom området undervattensbuller

Länsstyrelsens arbete med undervattensbuller

Information inför seminarium 2026

Baserat på muntlig information till Transportstyrelsen.

Vad gör Länsstyrelsen?

- Kan utfärda hastighetsbegränsningar i vattenområden (inklusive farleder) enligt sjötrafikförordningen. Hänsyn ska då tas till säkerhet, erosion och miljöskydd. I vissa fall har Länsstyrelsen beslutat om maximal hastighet på 5 knop.
- Yttrar sig i samband med miljöprövning av hamnar
- Har mandat att utfärda förbud mot vattenskoter
- Yttrar sig gällande kommunernas fysiska planering enligt PBL

Vad skulle Länsstyrelsen kunna göra?

- Införa hastighetsbegränsningar med specifik hänsyn till undervattensbuller enligt sjötrafikförordningen.

Vilket stöd behöver Länsstyrelsen? (info/metoder etc.)

- Mer kunskap gällande undervattensbuller som funktion av hastighet och båt/fartygstyp.
- Mer kunskap om ekolodens alstring av undervattensbuller inklusive lämplig inställning av frekvens på ekolod.